

ΤΟΜΕΑΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΘΕΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

Αθήνα, 5 Σεπτεμβρίου 2005

Ο 21ος αιώνας ανήκει στη γνώση. Μια νέα οικονομία, μια νέα κοινωνία βρίσκονται υπό διαμόρφωση. Η οικονομία και η κοινωνία της γνώσης. Η γνώση συνιστά πλέον αγαθό πρωτογενές και όχι συμπληρωματικό για την ευημερία πολιτών και κοινωνιών. Η κατάκτησή της αποτελεί ανάγκη που αφορά σε όλη την παραγωγική ζωή του ανθρώπου και όχι μόνο στη νεότητά του. Η εκπαίδευση, καθίσταται το ισχυρότερο συγκριτικό πλεονέκτημα, για άτομα και κοινωνίες.

Για τις πολιτικές δυνάμεις, που υποστηρίζουν την κοινωνική συνοχή και προοπτική, η κατάκτηση της γνώσης δεν μπορεί να αποτελεί μόνο, ή κυρίως προσωπική επιλογή. Η αναβάθμιση του δημοσίου σχολείου είναι απαραίτητη. Το ΠΑΣΟΚ λοιπόν θεωρεί αναγκαίο ένα σύγχρονο εκπαιδευτικό σύστημα, που θα ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις του διεθνούς ανταγωνιστικού περιβάλλοντος και θα παρέχει σε όλες και όλους ισοτιμία σε δυνατότητες και ευκαιρίες. Διαφορετικά πολύ σύντομα θα οδηγηθούμε σε μια δύσκολα αντιμετωπίσιμη κατάσταση ενός νέου, και κλασσικού αλλά και τεχνολογικού, αυτή τη φορά αναλφαριθμητισμού, που θα οδηγήσει στην περιθωριοποίηση μεγάλες ομάδες ανθρώπων, με προφανείς αποτρόπαιες κοινωνικές συνέπειες.

Το ΠΑΣΟΚ συνεπώς προτάσσει την επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό, την έρευνα, την παραγωγή και διάχυση της γνώσης, ως θεμελιώδη προγραμματική επιλογή. Με ότι αυτό συνεπάγεται από άποψη διάθεσης πόρων, πολιτικών προτεραιοτήτων, αναγκαίων αλλαγών και δεσμεύσεων, συγκρούσεων με το παλιό και ξεπερασμένο, ακόμη και ρήξεων με τις αδυναμίες του. Η επιλογή αυτή ικανοποιεί βασικό δημοκρατικό δικαίωμα κάθε πολίτη, αλλά και τις ανάγκες της οικονομικής ανάπτυξης. Ικανοποιεί την επιδίωξη του πρώτου στόχου της χώρας: Της δημιουργικής ανταγωνιστικότητας με κοινωνική συνοχή.

Το σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα δεν ανταποκρίνεται σε αυτές τις απαιτήσεις. Βρίσκεται σε χρόνιο αδιέξοδο, σε μεγάλη αναντιστοιχία με τις ανάγκες της οικονομίας και της αγοράς εργασίας, σε απόσταση από τις ανάγκες της σύγχρονης ανθρωπιστικής και κοινωνικής μόρφωσης.

Η ΝΔ διαχειρίζεται το εκπαιδευτικό σύστημα με:

- Προχειρότητα, αποσπασματικότητα, παλινωδίες (μετεγγραφές, συνεχείς αλλαγές στο εξεταστικό σύστημα)
- Αυταρχισμό (κατάργηση στην πράξη του εθνικού διαλόγου για την παιδεία, στάση απέναντι στα συνδικάτα)
- Κομματισμό (στελέχωση διοικητικών θέσεων της εκπαίδευσης)
- Οπισθοδρόμηση- Ιδεολογική μονομέρεια (περικοπή διδασκαλίας ξένης γλώσσας, εξετάσεις στο δημοτικό, επαναφορά διδασκαλίας αρχαίων με απαρχαιωμένο τρόπο, περικοπή κειμένων Βενέζη)
- Κατάργηση ή υποβάθμιση χωρίς αιτιολόγηση επιτυχιών της κυβέρνησης ΠΑΣΟΚ (κατάργηση προγράμματος «Μελίνα» και «Πάμε Σινεμά», υποβάθμιση ολοήμερου σχολείου και πρόσθετης διδακτικής στήριξης)

Το γεγονός ότι η σχολική χρονιά ανοίγει για δεύτερη φορά με τεράστια κενά σε εκπαιδευτικούς, ελλείψεις σε βιβλία και υποδομές τα λέει όλα.

Η ΝΔ στο διάστημα του ενός χρόνου επιβεβαίωσε στο χώρο της παιδείας τη γενικότερη αδυναμία της: Έλλειψη σχεδίου, αντιφατικές εξαγγελίες, ανολοκλήρωτες πρωτοβουλίες, ανύπαρκτα αποτελέσματα. Διαχειρίζεται μάλιστα σοβαρές ιδέες, που το ΠΑΣΟΚ είχε προετοιμάσει ή προτείνει, όπως η αξιολόγηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, με τρόπο εντελώς μηχανιστικό, πρόχειρο, αντιλειψογικό και αυταρχικό. Πρόκειται για δυσφήμιση των μεταρρυθμίσεων, όπως σωστά έχει επισημάνει η Κοινοβουλευτική Ομάδα του ΠΑΣΟΚ στη βουλή.

ΑΙΧΜΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Το ΠΑΣΟΚ έχει ήδη ταχθεί -από τις αποφάσεις του συνεδρίου του- υπέρ μιας μεγάλης κλίμακας εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης με ορίζοντα δεκαετίας που θα προκύψει από ευρύ διάλογο και θα καταλήξει σε βασικές επιλογές και προτάσεις στη βάση συγκεκριμένου χρονοδιαγράμματος. Στόχος μας είναι, με τη συμβολή όλων - φορέων και οργανώσεων της εκπαιδευτικής κοινότητας, συνδικάτων, στελεχών του κόμματος, εμπειρογνομόνων και ειδικών - να διατυπώσουμε συγκεκριμένα και κοστολογημένα τη νέα κυβερνητική πρόταση του ΠΑΣΟΚ για την παιδεία. Φιλοδοξούμε αυτή η πρόταση να αποτελέσει μια από τις κύριες αιχμές του νέου κυβερνητικού μας προγράμματος.

Το ΠΑΣΟΚ υποστηρίζει ότι το εκπαιδευτικό μας σύστημα έχει ανάγκη από ένα μεγάλο ποιοτικό άλμα. Ένα άλμα με δύο κυρίως στόχους:

- Την αποτελεσματική σύνδεση της παιδείας με την κοινωνία, την ανάπτυξη και την εργασία
- Την εξασφάλιση ολοκληρωμένης παιδείας για όλους τους πολίτες. (με μόρφωση, καλλιέργεια, κουλτούρα, δημοκρατική και ανθρωπιστική κοινωνική συνείδηση)

Το άλμα αυτό μπορεί και πρέπει να γίνει με την εγγύηση του δημόσιου κοινωνικού ελέγχου. Ο δημόσιος έλεγχος διασφαλίζει το δημόσιο συμφέρον, τον κοινωνικό χαρακτήρα της εκπαίδευσης. Είναι απαραίτητος. Δεν συμπίπτει ωστόσο με την κρατική ασφυξία του σήμερα. Εξασφαλίζει την οικονομική, διοικητική και ακαδημαϊκή αυτοτέλεια των Πανεπιστημίων και των ΤΕΙ. Εξασφαλίζει την αυτονομία και πρωτοβουλία όλων των εκπαιδευτικών μονάδων. Απελευθερώνει τις τοπικές περιφερειακές κοινωνικές και παραγωγικές δυνάμεις, καλλιεργεί την άμιλλα και τον ποιοτικό ανταγωνισμό εντός του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος.

Κεντρικό μας σύνθημα: Ανοιχτό σχολείο-Νέο Πανεπιστήμιο

Πολιτικές αρχές: Αποκέντρωση, δημοκρατική συμμετοχή, κοινωνική λογοδοσία. Μέσω της δημοκρατικής συμμετοχής διασφαλίζεται η κοινωνική συναίνεση που αποτελεί προϋπόθεση των μεγάλων τομών υπάρχουν αντιπαρατιθέμενα κοινωνικά συμφέροντα. Μέσω της αποκέντρωσης το εκπαιδευτικό σύστημα συνδέεται πολύ καλύτερα με τις ανάγκες και τις ιδιαιτερότητες της κάθε περιφέρειας. Η κοινωνική λογοδοσία εξασφαλίζει την επανατροφοδότηση του συστήματος με την αναγκαία για την αποδοτική λειτουργία του πληροφορία.

Οι πέντε βασικοί άμεσοι στόχοι της πολιτικής μας:

Πρώτος στόχος: Να θέσουμε τέλος στο κρατικιστικό συγκεντρωτικό εκπαιδευτικό σύστημα, που στηρίζεται στο δόγμα: Η Μητροπόλεως αποφασίζει και οι εκπαιδευτικές μονάδες εκτελούν. Στα πλαίσια αυτά:

- Το κράτος διατηρεί μόνο το γενικό πλαίσιο εκπαιδευτικής πολιτικής. Αποφασίζει για τον κορμό του προγράμματος διδασκαλίας αναμορφώνοντας την διδακτέα ύλη, αφαιρώντας περιττά θέματα και επαναλήψεις.
- Η περιφέρεια στηρίζει τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την κοινωνία, την οικονομία και την απασχόληση. Καθορίζει ειδικές εκπαιδευτικές ζώνες (μετανάστες, τσιγγάνοι, μεγάλη μαθητική διαρροή, ειδικές κατηγορίες). Οργανώνει (σε συνεργασία με Πανεπιστήμια, ΤΕΙ) επιμόρφωση ενηλίκων και εκπαιδευτικών. Προσλαμβάνει τους εκπαιδευτικούς. Για όλα αυτά συγκροτεί Ειδικά Εκπαιδευτικά Συμβούλια που απαρτίζονται από εκπαιδευτικούς, εκλεγμένους με καθολική ψηφοφορία, εκπροσώπους των γονέων και των μαθητών (οι τελευταίοι μόνο στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση), εκλεγμένους εκπροσώπους των παραγωγικών και κοινωνικών φορέων, εκπροσώπου του Υπουργείου. Τα Ειδικά Εκπαιδευτικά Συμβούλια μετά από κοινωνική διαβούλευση καθορίζουν μέρος του προγράμματος σπουδών, επιλέγουν και αξιολογούν το εκπαιδευτικό υλικό. Είναι υπεύθυνα για την ανάπτυξη των διαδικασιών κοινωνικής λογοδοσίας.
- Σε επίπεδο Δήμου, τα σχολικά κτίρια και υποδομές μετασχηματίζονται σε τοπικά κέντρα γνώσης και πολιτισμού (βιβλιοθήκες με ηλεκτρονική πρόσβαση, χώροι πολιτισμού, άθλησης, αναψυχής). Επίσης σε συνεργασία Δήμου-σχολικών συμβούλων λειτουργούν τα προγράμματα δια βίου μάθησης.
- Το σχολικό συμβούλιο επιλέγει βοηθητικό διδακτικό και διοικητικό προσωπικό. Χρηματοδοτεί τη σχολική ζωή με εξασφάλιση και πρόσθετων πόρων9/9/2005 2:33 μμν (με δικό του ΑΦΜ).

Δεύτερος στόχος: Να θέσουμε τέλος στον γραμματικό και ψηφιακό αναλφαβητισμό. Όλα τα παιδιά θα τελειώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση. Δεσμευόμαστε ότι με το τέλος της τα παιδιά θα έχουν καλή γνώση των Ελληνικών, της Αγγλικής γλώσσας, της βασικής μαθηματικής αντίληψης, της χρήσης υπολογιστών και του διαδικτύου, του πολιτικού και θεσμικού πλαισίου λειτουργίας της κοινωνίας. Αυτή θα είναι μια σοβαρή πράξη ανακούφισης των οικογενειών που πληρώνουν φροντιστηριακά μαθήματα. Στα πλαίσια αυτά:

- Εισάγονται καινοτόμες παιδαγωγικές μέθοδοι (ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, έμφαση στα σχέδια εργασίας, στην οικειοποίηση μεθόδων γνώσης).
- Οι νέες τεχνολογίες της επικοινωνίας και πληροφορίας γίνονται εργαλείο μελέτης και κατασκευής νέας γνώσης (όχι «νεκρή» γνώση).
- Δίνεται έμφαση στη χαρά της δημιουργίας και υιοθέτηση αντίστοιχων τεχνικών διδασκαλίας (παιχνίδι, δραματοποίηση, κτλ.).
- Αντιμετωπίζεται το θέμα της πολυγλωσσίας (παιδιά μεταναστών και παλλιννοστούντων) με ειδικά προγράμματα, τάξεις υποδοχής και επιπλέον διδασκαλία ελληνικής γλώσσας.

Τρίτος στόχος: Να αντικαταστήσουμε το φροντιστηριακό Λύκειο. μονόδρομο για το υποβαθμισμένο πανεπιστήμιο, με μια αυτοδύναμη εκπαιδευτική μονάδα, που θα δίνει επιλογές και ευκαιρίες για σπουδές και για δουλειά. Στα πλαίσια αυτά χρειάζεται ενθάρρυνση της διαφορετικότητας με δημιουργία νέων τύπων σχολείων (π.χ. με έμφαση στις ξένες γλώσσες ή στις νέες τεχνολογίες) Το Λύκειο επανασχεδιάζεται ώστε να δίνει επιλογές και για επαγγελματική εκπαίδευση.

Η εισαγωγή στο Πανεπιστήμιο, ΤΕΙ τίθεται εκτός Λυκείου έτσι ώστε: Τα τριτοβάθμια ιδρύματα να έχουν λόγο στην επιλογή των σπουδαστών τους, αλλά και οι νέοι να κατευθύνονται σε σχολές που εκφράζουν την προτίμησή τους. Οι εξετάσεις γίνονται σε λίγα μαθήματα, ανάλογα με το γνωστικό πεδίο στο οποίο κατευθύνεται κάθε νέος. Για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ένα ελάχιστο όριο επάρκειας θα είναι απαραίτητο, αλλά θα ποικίλει με βάσεις τις απαιτήσεις των ίδιων των ιδρυμάτων. Το πιο σοβαρό όμως είναι να υπάρχει σύστημα εναλλακτικών ευκαιριών για όσους αποτυγχάνουν.

Τέταρτος στόχος: Να αναβαθμίσουμε την επαγγελματική εκπαίδευση και τη δια βίου μάθηση έτσι ώστε να αποκτήσει περιεχόμενο, φιλοδοξίες και αποτελεσματικότητα για νέους και ενήλικες. Στα πλαίσια αυτά η επαγγελματική εκπαίδευση επεκτείνεται και σε μεταλυκειακή. Ο δημόσιος έλεγχος, που θα αναφέρεται στις προδιαγραφές και πιστοποίηση σπουδών είναι απαραίτητος. Η δια βίου εκπαίδευση εμπλέκει και τα Πανεπιστήμια και ΤΕΙ (ιδιαίτερος το Ανοικτό Πανεπιστήμιο). Η εποπτεία και ο κοινωνικός έλεγχος των ποικίλων μορφών κατάρτισης και επανακατάρτισης περνά στην περιφέρεια με κατάργηση των σχετικών αρμοδιοτήτων του ΟΑΕΔ.

Πέμπτος στόχος: Να εργασθούμε για ένα νέο Πανεπιστήμιο και ΤΕΙ που θα έχει τη δυνατότητα να ανταγωνισθεί στο διεθνή χώρο. Που το κύριο χαρακτηριστικό του είναι η πολυυπτία. Που θα έχει αυτονομία στη διοίκηση, τη διαχείριση των πόρων και τις εκπαιδευτικές μεθόδους. Το Νέο Πανεπιστήμιο και ΤΕΙ σχεδιάζει τους στόχους του και αξιολογεί την προώθησή τους. Μπορεί να αξιοποιεί και πηγές ιδιωτικής χρηματοδότησης εφ' όσον αυτή εντάσσεται στους στόχους που το ίδιο έχει θέσει. Εδώ όμως χρειάζονται και νέες ιδέες διαχείρισης και ελέγχου της οικονομικής αποδοτικότητας όχι μόνο για την πρόσληψη προσωπικού, αλλά για τη συνολική αναβάθμιση του νέου Πανεπιστημίου στο διεθνοποιημένο περιβάλλον.

Στα πλαίσια αυτά απαιτείται εισαγωγή νέων παιδαγωγικών πρακτικών με:

- Παροχή της δυνατότητας, σε όσα τμήματα το επιλέξουν, ευελιξίας στην ανάπτυξη καινοτομικών προγραμμάτων σπουδών. Πολλαπλά προγράμματα σπουδών που οδηγούν ενδεχομένως και σε διαφορετικά πτυχία. Με συνδυασμό, μερικό ή ολικό, προγραμμάτων σπουδών ώστε να αντιμετωπίζονται οι νέες ανάγκες. Χορήγηση πτυχίων από κοινού, π.χ. συνδυασμός σπουδών μηχανικού και οικονομίας.
- Θεσμοθέτηση προγραμμάτων σπουδών που θα βασίζονται στη σπονδυλωτή διάρθρωση και όχι στον απαράδεκτα υψηλό αριθμό μαθημάτων που είναι η καθιερωμένη σήμερα πρακτική.
- Κάλυψη τυχόν ελλείψεων σε υλικό-τεχνική υποδομή (ψηφιακές βιβλιοθήκες). Κατάργηση της λογικής του ενός συγγράμματος.
- Θεσμοθέτηση συστήματος κινήτρων (π.χ. να λαμβάνεται ουσιαστικά υπόψη στις εξελίξεις των διδασκόντων η ποιότητα της διδασκαλίας τους) και υποχρεώσεων (π.χ. αναγνώριση του ειδικού ρόλου των σεμιναρίων, ασκήσεων, κτλ. στη διδασκαλία με πρόβλεψη αντίστοιχων διδακτικών μονάδων) που θα στρέψουν τη διδασκαλία σε περισσότερο ουσιαστικές μορφές. Ανάπτυξη επαφής διδάσκοντος-διδασκόμενου σε εξατομικευμένη βάση. Νέο σύστημα αξιολόγησης.
- Θεσμοθέτηση και αποτελεσματικός έλεγχος βασικών υποχρεώσεων των διδασκόντων προς το Πανεπιστήμιο ή το ΤΕΙ. Πανεπιστήμιο σε καθημερινή επαφή με το σπουδαστή και την τοπική κοινωνία.

Απαιτείται επίσης νέο μοντέλο διοίκησης με:

- Εισαγωγή managers στις κρίσιμες διοικητικές υπηρεσίες (οικονομικές, κονδύλια έρευνας).
- Υπαγωγή προσωπικού στα διοικητικά όργανα του Πανεπιστημίου (και για εξέλιξη, κρίσεις).
- Δομές κατάρτισης-επανακατάρτισης στελεχών διοίκησης ΑΕΙ.

- Νέο σύστημα ανάδειξης πανεπιστημιακών αρχών με νέο τρόπο φοιτητικής συμμετοχής
- Επανασχεδιασμός της φοιτητικής μέριμνας. Για όλους όσους το επιθυμούν επιδοτούμενα χαμηλότοκα φοιτητικά δάνεια.

Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Το ΠΑΣΟΚ θα κοστολογήσει αναλυτικά το πρόγραμμά του. Αλλά κατ' αρχήν επιμένει:

- Το 40% του Δ' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης να επενδυθεί στην εκπαίδευση, τη μόρφωση, την κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού, ώστε να υπάρξει άμεση κάλυψη του στόχου για 5% του ΑΕΠ στην παιδεία.
- Στην κατανομή των πόρων στην Περιφέρεια και το Δήμο
- Στην άντληση πόρων και από τον ιδιωτικό τομέα με τον έλεγχο του Δημοσίου.

ΟΙ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΕΣ ΤΟΥ ΠΑΣΟΚ

Το Πολιτικό Συμβούλιο του ΠΑΣΟΚ συζήτησε διεξοδικά τις βασικές θέσεις για ένα κείμενο αιχμών και προβληματισμού για το ποιοτικό άλμα που έχει ανάγκη η εκπαίδευση. Αποφασίσαμε να θέσουμε αυτές τις προτάσεις σε δημόσια διαβούλευση με τις οργανώσεις του ΠΑΣΟΚ, τους εκπαιδευτικούς φορείς και την κοινωνία με την έναρξη της σχολικής χρονιάς. Εμείς στο ναυάγιο του εθνικού διαλόγου για την παιδεία που τόσο διαφήμισε η κυβέρνηση της ΝΔ απαντάμε με την οργάνωση ενός κύκλου ευρύτερων πρωτοβουλιών διαλόγου. Διαμορφώνουμε ένα ΧΩΡΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ χωρίς αποκλεισμούς, προελημμένες αποφάσεις και επικοινωνιακά τεχνάσματα.

© ΠΑΣΟΚ 1974 - 2006 pasok@pasok.gr

Κύριε Πρόεδρε,
Σας στέλνω κείμενα
του ΙΣΤΑΜΕ για την
παιδεία, όπως συζητήσα
με στην πρόσφατη
συνάντησή μας. Το
ΙΣΤΑΜΕ ετοιμάζει
ακόμη ένα κείμενο με
θέμα "Οι αναγκαίοι πό-
ροι!"